

for ham: Hvad skal jeg gjøre med mine Sparepenge, med mit Overtagelse? Var det ikke bedre, at jeg istedetfor at kjøbe kongelige Obligationer befriede min Jord for den Afgift, som min Søn maatte, hvis han ikke kan styre Eiendommen, kan have ondt ved at skaffe ud af den — eller hvilke Betragtninger han nu kan gjøre gjældende. Han siger altsaa: Jeg har mere lyst til at blive fri for Arvefæstefølgelsen end kjøbe kongelige Obligationer — dette Papir er nævnt her, og jeg vil derfor ogsaa holde mig dertil. Han kjøber altsaa kongelige Obligationer nogaagtig til det samme Beløb, som Arvefæstefølgelsen udgjør kapitaliseret, og saa er han finantstelt fuldstændig stillet, som om han var gjældsfr. Hvad er det nu, man vil lette den Mand for? Man vil søge overført den Fordel, som Kreditor for Dieblisset har ved at foretrække den radicerede Jordafgift for Obligationer, og med Magt omslytte den fra Kreditor til Debitor. Det er en Omflisten af Personer, en Reform, som ved Tvangsbestemmelser vil tage ikke en bestemt finantstelt Fordel, men en almindelig økonomisk, om man vil, en almindelig Sikkerhedsfordel, fra den Ene og give den Anden. (Berg: Det vedrører ikke dette Lovforslag.) Nei, det er det tredje Lovforslag; men med den ærede Formands Tilladelse vil jeg berøre det her. Det er altsaa det, Hovedvægten maa lægges paa her, at Almenvellet kan man ikke med Vold og Magt faae klemt ind her; man kan bytte Kreditors og Debtors Fordele og Behageligheder om — det er det Hele. Jeg skal nu dvæle lidt ved dette Begreb Almenvellet, ikke fordi der jo her i denne Sal findes Mange, som kunde gjøre det bedre end jeg; men overfor de Betragtninger, der ere fremkomne fra det ærede Medlem for Odense Amts 4de Valgkreds og som gaa igjennem disse Lovforslag, tror jeg, at det er Enhvers Pligt at klare sig, om dette Begreb Almenvellet, der her er lagt ind, nødvendig maa føre hele Samfundets Opfattelse ud paa gængs Grund. Betingelsen for Almenvellet er, at Foranstaltningen skal have det Bøjsensmærke, at det, der sker, er til Gavn for Samfundet. Det kan vistnok defineres bedre; men der kan ingen Tvivl være om, at naar man ser disse Love, hvor Foranstaltningen er at tage Goder og Fordele fra den Ene for at flytte dem over til den Anden, er det udenfor Bestemmelsen Almenvellet. Man skader en Mand, naar man tvinger ham til at afstaa sin Eiendom til Fordel for en Anden, man skader en Mand, naar man tvinger ham som Kreditor til at afstaa Noget, han betragter som sikkert, nemlig den radicerede Jordafgift, og til at tage Papirer eller Søl

og Guld i Stedet, man skader de Stiftelser, hvortil der er henlagt Jordeiendomme, og de Formaal, for hvilke de ere dannede, og som de skulle opfylde, naar man tvinger dem til at sælge deres Eiendomme og tage Obligationer eller Søl og Guld i Stedet. Hvad vilde det Classenske Fideikommiss i dette Dieblis have været, hvis man i Begyndelsen af Aarhundredet havde tvunget det til at tage kongelige Obligationer eller Søl eller Guld i Stedet for Jordeiendomme? Jeg paastaar, at det Motiv, der leder dem, som henlægge Jordeiendomme til Stiftelser, er fuldt berettiget, set fra Stiftelsernes Formaalets Standpunkt. Efter min Opfattelse, og jeg antager ogsaa, at theoretisk er der Ingen, der vil bestribe det, er Almenvellet et høit, ja, jeg tør sige, et helligt Begreb. Naar det trækkes ned i Sofisteri eller gjøres til Gjenstand for Dialektik, og det Hele saaledes gjøres flydende, saa ere vi inde paa en meget farlig Veie. (Berg: Hør!) Det ærede Medlem siger ironisk „Hør“. (Berg: Nei ikke ironisk.) Ja, det ærede Medlem har saadan en Ferdighed i ved mange Leiligheder at bringe Tanken bort netop fra det, der er det Centrale i Bevægelsen, at det ikke undrer mig, at det ærede Medlem ikke ønsker en Underfølgelse af den Slags Forhold, som der her er Spørgsmaal om. — Hver Gang man vil anvende Almenvellet, erklærer jeg mig saavel som enhver Anden for berettiget til at forlange, at det skal foreligge klart og tydeligt, og hvis man er i Tvivl, at man saa snarere synder til den anden Side, at man saa ikke trækker ind under Almenvellets Bestemmelse, hvad der paa nogen Maade kan være tvivlsomt. Det, som det ærede Medlem for Odense Amts 4de Valgkreds anførte, at man undertiden kan være i Tvivl med Hensyn til en eller anden Jernbane eller Lignende, gjælder jo overhovedet i de menneskelige Forhold, at Grændserne overalt kunne være vage og ubestemte. Men gaar man fra den ene Kategori til den anden, er Væsenmærket for disse Kategorier ikke saa vanskeligt at faae fat paa. Naar der er Spørgsmaal om Jernbaner eller Veie eller Fæstninger og Lignende, føler Enhver i Samfundet, at det er Samfundetsinteresser; men naar man for at tilfredsstille visse Theorier eller Klangfigurer, vil erklære det for Almenvellet, at man flytter Goder fra den Ene over til den Anden, tillader jeg mig at paastaar, at man er udenfor, hvad der ialtsald i Grundloven og hidtil har været opfattet som Almenvellet. Jeg vil tillade mig at give et lille Exempel. Det er maake et lille Skridt videre end det, der er foreslaaet i de foreliggende Love, men det er kun et lille Skridt,